

Doc. dr. Vilma Zubaitienė	ORCID https://orcid.org/0000-0002-9846-0237
Reikšmių kaita kalbose: diachroninė ir lyginamoji perspektyva	Semantic Change across Languages: A Diachronic and Comparative Perspective
<p>Semantiniai kitimai yra vienas esminių kalbos raidos procesų, atskleidžiantis, kaip laikui bėgant kinta žodžių ir konstrukcijų reikšmės. Diachroninė perspektyva leidžia tirti reikšmės pokyčius istoriškai, analizuojant jų raidą skirtingais kalbos tarpsniais ir siejant ją su socialiniais, kultūriniais bei kognityviniais veiksniais. Šiuo požiūriu semantiniai kitimai nėra atsitiktiniai, bet pasižymi tam tikrais dėsningumais, tokiais kaip reikšmės plėtėjimas ar siaurėjimas, metaforiniai ir metoniminiai perkėlimai, teigiamos ar neigiamos konotacijos įgijimas.</p> <p>Lyginamoji perspektyva papildo diachroninę analizę ir leidžia palyginti semantinius kitimus skirtingose kalbose ar kalbų grupėse. Tokie palyginimai padeda nustatyti universalius reikšmės kitimo modelius ir atskleisti kalbai būdingus, kultūriškai sąlygotus procesus. Ypač svarbu analizuoti, kaip panašūs konceptai skirtingose kalbose vystosi nevienodai, priklausomai nuo komunikacinių poreikių ir kalbinių struktūrų.</p> <p>Derinant diachroninį ir lyginamąjį požiūrius, semantiniai kitimai tampa ne tik kalbos istorijos, bet ir žmogaus mąstymo bei konceptualizacijos raidos tyrimo objektu. Tokia prieiga leidžia giliau suprasti reikšmės dinamiką ir jos vaidmenį kalbos sistemoje.</p>	<p>Semantic change is one of the fundamental processes of language development, revealing how the meanings of words and constructions change over time. A diachronic perspective enables the historical investigation of meaning change by analyzing its development across different stages of a language and relating it to social, cultural, and cognitive factors. From this perspective, semantic changes are not random but follow recurring patterns, such as the broadening or narrowing of meaning, metaphorical and metonymic shifts, as well as amelioration and pejoration.</p> <p>A comparative perspective complements diachronic analysis by allowing semantic changes to be compared across different languages or language groups. Such comparisons help identify universal patterns of meaning change and reveal language-specific, culturally conditioned processes. It is particularly important to examine how similar concepts develop differently in different languages, depending on communicative needs and linguistic structures.</p> <p>By combining diachronic and comparative approaches, semantic change becomes an object of study not only in the history of language but also in the development of human thought and conceptualization. This approach allows for a deeper understanding of the dynamics of meaning and its role within the language system.</p>